

FUNCTIONARUL PUBLIC

ZIAR BILUNAR EDITAT DE CĂTRE ACADEMIA DE ADMINISTRARE PUBLICĂ

SUPLIMENT LA REVISTA „ADMINISTRAREA PUBLICĂ”

Lansarea promoției 2017 de absolvenți ai Academiei

Ziua de 4 iulie 2017 va rămâne ca o zi memorabilă, va însemna o nouă deschidere pe drumul vieții pentru cei 117 studenți-masteranzi ai Academiei de Adminis-

trare Publică. În această zi a avut loc festivitatea de înmânare a diplomelor absolvenților studiilor superioare de master științific și de profesionalizare la programele „Teoria și practica administrației publice”, „Administrare publică”, „Anticorupție”, „Drept public”, „Management” și „Relații internaționale”.

trare Publică. În această zi a avut loc festivitatea de înmânare a diplomelor absolvenților studiilor superioare de master științific și de profesionalizare la programele „Teoria și practica administrației publice”, „Administrare publică”, „Anticorupție”, „Drept public”, „Management” și „Relații internaționale”.

Ședința festivă a fost inaugurată de rectorul Academiei, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, care i-a felicitat pe cei prezenți cu prilejul încheierii cu succes a studiilor de master, menționând că actuala promoție este una deosebită și prin faptul că este o promoție mixtă: concomitent au absolvit Academia studenții-masteranzi la studii cu frecvență și

cu frecvență redusă, iar lansarea noii promoții de absolvenți constituie o creștere continuă a numărului de cadre înalt calificate pentru serviciul public al țării. Astfel, de la fondarea sa Academia a fost absolvită de peste 5000 de demnitari de stat, printre care peste 20 dintre actualii deputați în Parlamentul Republicii Moldova, 4 miniștri, practic toți primarii orașelor-

și locale, dar și specialiști din sectorul privat. Rectorul a mai ținut să sublinieze că în acești doi ani au fost inițiate, în premieră, noi activități de cercetare, precum Platfor-

ma de discuții, conferințele tinerilor cercetători, a fost reluată practica stagiilor peste hotare, oferite burse pentru studii de master în Turcia, ceea ce a determinat un nivel avansat al calității studiilor, de care depinde

ma de discuții, conferințele tinerilor cercetători, a fost reluată practica stagiilor peste hotare, oferite burse pentru studii de master în Turcia, ceea ce a determinat un nivel avansat al calității studiilor, de care depinde

calitatea serviciilor prestate, dezvoltarea durabilă și modernizarea țării.

(Continuare în pag. 3)

Ședința Senatului

„[...] *Senatul Academiei de Administrare Publică, întrunit în ședință la 4 iulie curent, a luat în dezbateră mai multe chestiuni, inclusiv totalurile activității științifice și de instruire în anul de studii care s-a încheiat. [...]*” (pag. 4)

Modernizare prin cercetare

„[...] *Analiza proceselor administrative va contribui la elaborarea soluțiilor pentru asigurarea unei funcționări optime a aparatului administrativ pentru ca acesta să poată rezolva în timpul cel mai scurt, cu cele mai mici cheltuieli și într-un mod adecvat, realist și principal, toate problemele cu care se confruntă comunitatea. [...]*” (pag. 6)

Dezvoltarea regională

„[...] *Prin realizarea integrală a proiectului respectiv ne propunem să contribuim în măsura posibilităților la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională. [...]*” (pag. 7)

Localități transparente

„[...] *Orașele Bălți, Cahul și Cimișlia sunt cele mai transparente localități din Republica Moldova. Aceasta este concluzia raportului „Transparența în guvernarea locală: între progres și involuție [...]”* (pag. 8)

Vizită de lucru în raionul Soroca

În cadrul vizitei de lucru în raionul Soroca, președintele țării, Igor Dodon, a avut o întâlnire cu locuitorii raionului, care au ținut să pună în evidență mai multe probleme: necesitatea aprovizionării cu apă potabilă a mai multor localități din raion, a renovării instituțiilor de învățământ, lipsa unei stații de epu-

rare a apelor reziduale, lipsa locurilor de muncă etc.

De asemenea, oamenii s-au arătat extrem de îngrijorați față de reforma lansată de guvernare care prevede închiderea mai multor instituții medicale din țară. Ei au exprimat părerea că aceste schimbări sunt îndreptate împotriva lor, deoarece le îngreșesc accesul la servicii medicale adecvate. Totodată, cadrele medicale s-au arătat revoltate și au menționat că reforma va avea doar efecte negative și va conduce la creșterea numărului de șomeri în sistemul medical. Șeful statului le-a comunicat că este categoric împotriva reducerii numărului de spitale în Moldova și dacă această lege va fi adoptată de Parlament, președintele nu o va promulga.

Șeful statului s-a familiarizat, de asemenea, cu activitatea companiei „AMG KERNEL” SRL din Soroca, una dintre cele mai mari întreprinderi din țara noastră, lider pe piața Republicii Moldova în ceea ce privește cultivarea și comercializarea celor mai bune soiuri de puiți de nuc și de măr. Igor Dodon salutat succesele pe care le înregistrează această întreprindere și a menționat că economia Republicii Moldova poate fi relansată doar dacă vom reanima sectorul de producere.

Întreprinderea dispune de o pepinieră contemporană, cu un potențial de producere de 250-300 mii de puiți altoiți de nuc și de 100-120 mii de puiți altoiți de măr, anual. Baza științifică a activității de producere este asigurată de Institutul de Pomicultură al Republicii Moldova.

„Voi coopera activ cu toți partenerii externi ai Moldovei pentru a deschide noi piețe de desfacere, pentru a încuraja investitorii străini să-și dezvolte afacerile

Parlamentul a aprobat în lectură finală, în cadrul ședinței plenare, proiectul de lege cu privire la Guvern Pentru reforma Guvernului au votat 53 de deputați.

Documentul va asigura cadrul legislativ necesar pentru realizarea reformei administrației publice. Vor fi consolidate responsabilitățile autorităților administrației publice prin îmbunătățirea gestionării acestora și asigurarea prestării serviciilor publice de calitate. De asemenea, va exista o delimitare clară a funcțiilor politice de cele administrative. Unica funcție politică va fi cea a miniștrilor, iar principiile de integritate vor fi criteriile de bază la desemnarea membrilor Guvernului.

Funcția de viceministru va fi exclusă, iar atribuțiile administrative privind activitatea ministerelor vor fi asigurate de Secretarii de Stat care vor asigura și interimatul funcției de ministru, la necesitate. În prezent, există această funcție în ministere.

De asemenea, proiectul stipulează funcțiile, împuternicirile și domeniile de activitate ale Guvernului și a exercitării interimatului funcției de Prim-ministru.

O altă modificare prevede exclude-

Reforma Guvernului votată în lectură finală

rea enumerării exprese a ministerelor și acordarea Premierului dreptul de a modifica lista acestora printr-o procedură simplificată.

Responsabil de implementarea reformei Guvernului este Centrul de Implementare a Reformelor.

Trei spoturi care explică pe înțelesul tuturor cum sunt adoptate legile și cum se pot implica oamenii în procesul de promovare și adoptare a unor norme legislative au fost lansate cu suportul PNUD Moldova și susținerea financiară a Suediei.

Întreg setul de spoturi va fi transmis instituțiilor de învățământ din țară ca suport pentru orele de educație civică.

O nouă lege pentru întreprinderile de stat și municipale

Administrarea întreprinderilor de stat și a celor municipale va fi eficientizată în urma aprobării de către Executiv a proiectului de Lege cu privire la întreprinderea de stat și întreprinderea municipală.

Documentul reglementează particularitățile fondării, funcționării și încetării activității întreprinderilor de stat și municipale, modul de administrare a bunurilor transmise acestora, procedura de reorganizare sau dizolvare, componența, atribuțiile și răspunderea organelor de conducere, tranzacțiile cu

conflict de interese și modul de dezvăluire a informației de către întreprinderile vizate.

Printre noutățile proiectului se numără fixarea unui plafon de minimum 5000 lei pentru capitalul social al întreprinderilor. De asemenea, se propune stabilirea unui regim juridic special, cu înregistrare distinctă în evidența contabilă, pentru bunurile publice și cele cu destinație socială, astfel încât acestea să nu poată fi înstrăinate.

În ceea ce privește conducerea întreprinderilor de stat/municipale, vor fi extinse atribuțiile consiliului de administrație. Astfel, organul va determina indicatorii de performanță ai întreprinderii și criteriile de evaluare, va aproba planul de afaceri și va monitoriza executarea acestuia, va supraveghea derularea situațiilor litigioase, va aproba Regulamentul privind achiziționarea bunurilor.

Totodată, vor fi suplinite atribuțiile fondatorilor și ale administratorilor întreprinderilor de stat/municipale. Documentul include și prevederi privind dizolvarea benevolă a întreprinderilor de stat/municipale.

În anul 2016, autoritățile publice locale administrau 550 de întreprinderi municipale, iar autoritățile publice centrale – 250 de întreprinderi de stat.

Lansarea promoției 2017 de absolvenți ai Academiei

(Sfârșit. Început în pag. 1) de funcționari publici de

Conform tradiției, participanții la ședința festivă au onorat simbolurile Republicii Moldova - Drapelul și Imnul de Stat.

Sincere felicitări a adresat absolvenților Mihail COTOROBAI, Avocat al poporului, unul dintre susținătorii activi ai fondării Academiei de Administrare Publică, el fiind în 1993 președinte al Comisiei parlamentare permanente pentru auto-administrare locală și economie locală. Ulterior, timp de 10 ani a fost profesor al Academiei și formator emerit. Domnia sa a accentuat,

de funcționari publici de carieră, adevărați profesioniști în domeniu și această misiune de stat de mare răspundere o putea îndeplini doar o nouă instituție de învățământ superior specializată, fiind astfel fondată, prin decret prezidențial, Academia de Administrare Publică. Perfecționarea continuă a procesului de studii, corpul profesoral-didactic de un înalt profesionalism au determinat o calitate superioară a cunoștințelor acumulate de masteranzi, iar calitatea cunoștințelor înseamnă calitatea serviciilor prestate populației, înseamnă dezvoltarea și modernizarea țării. Domnia sa i-a îndemnat pe absolvenți să fie promotori consecvenți ai politicilor statului, să respecte și să apere drepturile și libertățile fundamentale ale omului. În continuare a înmănat primele diplome absolvenților, distinși cu Di-

fesoral-didactic al Academiei, a adresat absolvenților sincere felicitări cu ocazia acestui eveniment memorabil din viața lor Angela ZELENSCHI, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră științe administrative.

În continuare, a adresat felicitări absolvenților, urându-le drum bun în viață, Nicolae ȚIU, doctor habilitat, profesor universitar, diplomat de carieră, care a fost ministru de externe în perioada crucială pentru tânărul nostru stat, din 1990 până în 1993. În baza propriei experiențe naționale și internaționale, domnia sa a subliniat că administrarea publică este baza dezvoltării țării. În calitatea sa de profesor și de vicepreședinte al Comisiei de evaluare a tezelor de master, a apreciat înalt calitatea procesului de studii la Academie, cunoștințele temeinice acumulate de absolvenți, ceea ce constituie un factor decisiv în prosperarea țării. În continuare, Nicolae Țău a înmănat diplome unui mare grup de absolvenți ai Academiei.

rectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar.

Sincere cuvinte de mulțumire și recunoștință pentru cunoștințele acumulate au adresat corpului profesoral-didactic al Academiei, în numele colegilor, absolvenții Dinu MANOLE, master în drept, program *Anticorupție*, președinte al Senatului Studențesc, unul dintre organizatorii maratonului Solidarității, Cristian CAINAREAN, master în științe politice, program *Teoria și practica administrării publice*, membru al

Senatului Academiei, Oana ZANOAGA, master în științe politice, program *Relații internaționale*, Viorel ȘCERBINA, master în științe economice, program *Management*, și Carolina MIȘCOI, master în drept, program *Drept public*. Ei au dat asigurări că vor purta cu cinste și demnitate numele de absolvent al Academiei și vor contribui prin activitatea de zi cu zi în serviciul public la promovarea imaginii acestei instituții de prestigiu din sistemul de învățământ superior al țării.

Festivitatea de înmânare a diplomelor a fost încheiată cu onorarea de către cei prezenți a Imnului Academiei de Administrare Publică, după care absolvenții s-au fotografiat împreună cu profesorii pe scările de la intrarea centrală a Academiei, ca o amintire sacră a acestei file deosebite din viața fiecărui absolvent al Academiei de Administrare Publică.

în context, că în acei ani, perioada de tranziție de la sistemul administrativ totalitar la sistemul democratic, era stringentă nevoie

ploma „Audient eminent” și Diploma de Onoare a Academiei de Administrare Publică.

În numele corpului pro-

De asemenea, au înmănat diplome absolvenților Academiei rectorul Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, și prim-pro-

Senatul Academiei: totalurile anului de studii

Senatul Academiei de Administrare Publică, întrunit în ședință la 4 iulie curent, a luat în dezbatere mai multe chestiuni, inclusiv totalurile activității științifice și de instruire în anul de studii care s-a încheiat.

Președintele Senatului, rectorul Academiei de Administrare Publică, Oleg BALAN, doctor habilitat, profesor universitar, a menționat în debutul ședinței că anul de studii 2016-2017 a fost unul de succes la toți indicatorii de referință.

Potrivit lui Ion DULSCHI, director Departament studii superioare de master, care a prezentat informația despre totalurile procesului de instruire la ciclul II, studii superioare de master, în anul de studii 2016-2017 și sarcinile pentru anul de studii 2017-2018, a comunicat că în procesul de studii au fost antrenați 57 de profesori. Pe parcursul anului, au fost publicate 159 de lucrări

a studenților la constituit 74,6 procente. Media generală la susținerea tezelor de master la învățământul fără frecvență a fost de 9,3 iar la învățământul cu frecvență – 8,88. Reușita medie a studenților-masteranzi a constituit de la 86,4 până la 97,5 procente.

Raportorul a mai menționat că pe parcursul anului trecut de studii profesorii Academiei au publicat 159 de lucrări științifice, au participat la numeroase conferințe, mese rotunde, proiecte științifice, forumuri, seminare științifico-practice și cursuri de dezvoltare profesională.

Membrii Senatului au aprobat Planurile de învățământ la 6 programe de master și calendarul desfășurării procesului de învățământ pentru anul de studii 2017-2018. La acest capitol, Ion Dulschi a remarcat faptul că pentru următorul an de studii corelarea dintre teorie și practică va fi modificată în favoarea orelor dedicate activității practice a studenților.

Un alt subiect de pe ordinea de zi s-a referit la rezultatele științifice obținute în trimestrul al doilea 2017 în cadrul

proiectelor instituționale. Rapoartele au fost prezentate de către Tatiana TOFAN, doctor, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public, directorul proiectului „Managementul dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților interregionale în cadrul Republicii

Moldova prin prisma noii politici de coeziune europeană”, și Tatiana Șaptefrați, doctor, conferențiar universitar la Catedra științe administrative, directorul proiectului „Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale în Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană”.

Potrivit deciziei Senatului, rapoartele interimare privind rezultatele obținute în cadrul acestor proiecte instituționale urmează a fi prezentate și Academiei de Științe a Moldovei.

Prin hotărâre de Senat au fost aprobate normativele timpului de

lucru al corpului profesoral-didactic și normele de timp pentru calcularea volumului muncii didactice, activităților instructiv-metodice, de cercetare științifică, organizațional-metodice pentru anul viitor de studii.

Senatul a aprobat, de asemenea, Consiliul Calității al AAP, proiect prezentat de prim-prorectorul Academiei, Andrei GROZA, doctor, conferențiar universitar. Președinte al Consiliului Calității este rectorul Academiei, Oleg Balan, iar din componența lui mai fac parte 15 colaboratori ai instituției.

În contextul pregătirilor către cea de-a 25-ea aniversare a Academiei de Administrare Publică, a fost aprobată pentru editare cu-

legerea de studii „Pregătirea funcționarilor de stat: în căutarea concepției”, autor Mihail PLATON, primul rector al AAP. Oleg Balan a adus la cunoștința asistenței că respectiva lucrare a fost examinată în cadrul ședințelor Catedrei științe administrative și a Consiliului Departamentului studii superioare de master. Senatul a acceptat propunerea rectorului privind editarea cărții către începutul noului an de studii.

Oleg Balan a adus mulțumiri membrilor Senatului și tuturor profesorilor de la Academie pentru efortul depus pe parcursul întregului an de studii.

Sergiu VLĂDICĂ

științifice. La toate formele de studii au fost instruiți 910 studenți. Frecvența medie

Un nou proiect lansat la Academie

La Academia de Administrare Publică a fost lansat un proiect nou „**Implementarea sistemului de management al calității**”.

Proiectul va fi realizat cu suportul financiar al Agenției pentru Dezvoltare Internațională a Germaniei (GIZ) prin intermediul Departamentului dezvoltare profesională al Academiei.

Prezent la eveniment, Andrei GROZA, prim-prorector al Academiei, doctor, conferențiar universitar, a accentuat că instituția noastră are stringență nevoie de asemenea proiecte, menite să îmbunătățească radical calitatea cursurilor

de dezvoltare profesională a funcționarilor publici din administrația publică locală, dar și centrală.

Tatiana BÎLBA, consultant GIZ Moldova, a precizat că durata de implementare a proiectului este de la 1 iulie până la sfârșitul lunii decembrie curent.

În cadrul ședinței de inițiere, proiectul a fost prezentat de Ala OBERȘT, managerul proiectului respectiv, expert-cheie pe sisteme de management al calității din partea GIZ.

Participanții la proiect vor aplica modalități de planificare, organizare și desfășurare a pro-

cesului de dezvoltare profesională a personalului din cadrul autorităților publice și din alte instituții publice și private.

- Am deja o experiență de implementare a 20 de proiecte în domeniul managementului calității și cunosc faptul că cea mai mare problemă în realizarea acestora este opunerea psihologică a funcționarului refe-

ritor la modalitățile de obținere a rezultatelor scontate, a spus Ala Oberșt. Adică, se manifestă, inconștient, tendința de a acționa prin metode vechi, depășite de timp. De aceea este important, ca cei implicați în realizarea proiectului dat, să respecte întocmai modalitățile de lucru aprobate.

Sergiu CONDREA

Recent, în perioada 25-30 iunie 2017, în orașul Tulcea, România, s-a desfășurat Școală de vară cu genericul „Cultura informației”, organizată în cadrul Proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din Moldova”, finanțat de Programul Norvegian de Cooperare cu Eurasia în domeniul învățământului superior, realizat în parteneriat între 18 biblioteci universitare din Republica Moldova, Universitatea din Bergen, Norvegia și Universitatea Transilvania din Brașov, România. Coordonator național al proiectului - Biblioteca Științifică ASEM, director Silvia GHINCULOV.

Academia de Administrare Publică a fost reprezentată de către Rodica Sobieski-Camerzan, director al Bibliotecii științifice.

Scopul Școlii de vară I-a constituit dezvoltarea competențelor, abilităților și aptitudinilor profesionale ale bibliotecarilor din Republica Moldova, necesare pentru desfășurarea cursului de Cultura informației în cadrul instituțiilor de învățământ superior.

Obiectivele Școlii de vară s-au axat pe familiarizarea participanților la curs cu metodele pedagogice în predarea Culturii informației, a culturii informației și comunicării științifice, precum și achiziția consorțială de resurse electronice științifice, preluarea bunelor practici și experienței

Universității din Galați în domeniul culturii informației;

Totodată, s-a pus accentul pe dezvoltarea abilităților de educare a utilizatorilor pentru căutarea și organizarea eficientă a informației, modelarea aptitudinilor în conformitate cu noile instrumente de redactare, învățarea prin jocuri și cultura informației etc.

A fost efectuată inițierea teoretică și practică privind crearea și activitatea Centrelor de scriere academică din universitățile din Occident, iar în cadrul aplicațiilor practice, fiecare partener din proiect a elaborat propria strategie de creare și dezvoltare a Centrului de scriere academică în instituția pe care o reprezintă.

În cadrul școlii au fost folosi-

Școala de vară „Cultura informației”

te diferite metode de instruire: de comunicare, de explorare, de acțiune și de raționalizare. Unul dintre produsele Școlii de vară a fost „Strategia Centrului de scriere academică”, elaborată de către reprezentanții fiecărei instituții-partener în proiect, strategie care urmează să fie propusă spre examinare și aplicată de comunitățile academice-partener în proiect.

De asemenea, în cadrul școlii a fost prezentat Raportul de evaluare a necesităților de modernizare a bibliotecilor universitare din Republica Moldova, efectuat în baza Studiului sociologic cu utilizatorii bibliotecilor participante în proiect.

Participanții la Școala de Vară au fost instruiți de profesori și experți de nivel internațional: Ane LANDOY, Universitatea din Bergen, Norvegia; Angela REPANOVICI, profesor, doctor, Universitatea Transilvania, Brașov; Nicolae CONSTANTINESCU, Kosson; Lenuța URSAȘCHI, Biblioteca Universității din Galați; Serap KURBANOGU,

profesor, doctor, Hattetepe University, Ankara, Turcia; doctor Robert CORAVU, Sanda ERDELEZ, profesor, doctor, Universitatea Missouri, SUA; Nelly TURCAN, Universitatea de Stat a Moldovei; Mioara VONCILĂ, directorul Universității din Galați; Lilianna ROGOZEA, profesor, doctor, Universitatea Transilvania din BRAȘOV.

Prin participarea la Școala de vară, au fost consolidate cunoștințele și abilitățile în domeniul culturii informației, managementului datelor de cercetare, înregistrare, operare, gestionarea, al instrumentelor de regăsire a informației, evaluarea cercetării, factori de impact, etica utilizării informației, plagiatul etc.

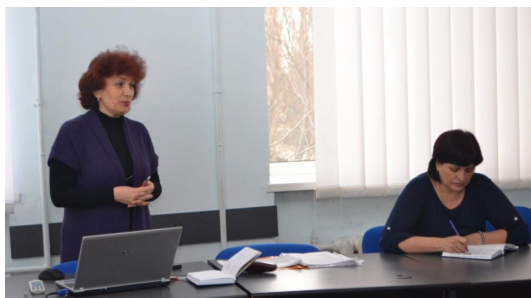
La încheierea ultimei ședințe a Școlii de vară, coordonatorii de proiect, Ane Landoy, Angela Repanovici și Silvia Ghinculov au menționat importanța acestei acțiuni de instruire profesională continuă în domeniul culturii informației. Cunoștințele, abilitățile și experiența acumulată de către participanții Școlii de vară urmează să fie implementate și dezvoltate în Bibliotecile universitare din Republica Moldova.

Rodica SOBIESKI-CAMERZAN,
director al Bibliotecii
Științifice AAP

La etapa actuală, tendințele de dezvoltare în cercetarea și practica administrației publice sunt influențate de patru factori esențiali: (1) globalizarea, care a adus un grad de independență economică nici odată experimentat până acum, (2) noile tehnologii de comunicare și sistemele informaționale, (3) asimilarea culturală și rezistența, și (4) schimbările politice, cu o creștere explozivă de aspirare la democrații și organizații supranaționale, precum Uniunea Europeană, Organizația Mondială a Comerțului ș. a.

Cu referire la Republica Moldova, trebuie să menționăm că intensele reforme în structura și organizarea administrației publice în Republica Moldova, determinate de așa procese ca: conformarea cu rigorile europene și integrarea europeană au impus cercetărilor în administrația publică un studiu mai complex și variat.

În această ordine de idei, se înscrie și Proiectul instituțional de cercetări aplicative „Consolidarea instituțională și funcțională a administrației publice locale din Republica Moldova în contextul implementării Acordului de Asociere la Uniunea Europeană”. Proiectul este realizat în

cadru Catedrei Științe administrative și are perioada de implemmentare anii 2015-2018. Procesul de cercetare include patru etape, iar la moment se efectuează investigații în cadrul etapei 3 de cercetare „Evaluarea capacității APL și determinarea deficiențelor de funcționare”. Pentru semestrul I a anului calendaristic de cerce-

tare 2017 au fost planificate următoarele sarcini:

- identificarea proceselor administrative în activitatea autorităților publice locale;
- elaborarea structurii analizei proceselor administrative;
- studierea și analiza cadrului normativ de reglementare a proceselor administrative identificate;
- elaborarea și publicarea a 5 articole științifice pe tematica de cercetare;
- elaborarea și publicarea Ghidului practic: Instrumente de bună guvernare la nivel local;
- participarea cu teze și comunicări la conferințe și forumuri științifice în țară și peste hotare;
- elaborarea unui proiect și înaintarea spre finanțare la Programul ERASMUS +;
- studierea literaturii în domeniu de cercetare din țară și de peste hotare.

Sarcinile planificate pentru perioada de raportare au fost realizate. Astfel, în scopul îmbunătățirii activității și structurii administrației publice pentru asigurarea unei organizări raționale și a unei funcționalități perfecte a administrației publice locale au fost identificate

- principalele procese administrative:
- procesul bugetar în administrația publică locală;
 - procesul decizional în

- administrația publică locală;
- procesul de comunicare în administrația publică locală;
- lucrări de secretariat și circuitul documentelor;
- procesul de organizare a administrației publice locale;
- procesul de planificare în administrația publică locală;
- managementul resurselor umane în administrația publică locală;

Modernizare prin cercetare

- managementul serviciilor publice;
- procesul de monitorizare, evaluare și control în administrația publică locală. Menționăm că, în prezent, la compartimentul analiza proceselor administrative în Republica Moldova nu sunt studii. În acest context, echipa de cercetare a studiat literatura de specialitate, dar și experiența practică a altor țări. În rezultatul investigațiilor efectuate, a fost stabilită următoarea structură a analizei proceselor administrative:
- denumirea procesului,
- scopul,
- domeniu,
- documente de referință,
- definiții,
- descrierea procesului,
- generalități,
- tipul de proces și subproces,
- descrierea proceselor și subproceselor,
- logigrama procesului,
- codificarea proceselor,
- discrepante identificate,
- propunerispreimbunătățire/optimizare/modernizare.

Analiza proceselor administrative va contribui la elaborarea soluțiilor pentru asigurarea unei funcționări optime a aparatului administrativ pentru ca acesta să poată rezolva în timpul cel mai scurt, cu cele mai mici cheltuieli și într-un mod adecvat, realist și principal, toate problemele cu care se confruntă comunitatea. În așa fel, structurile ierarhice neefective vor oferi

locul metodelor informale de abordare a problemelor comune în regiunile rurale, care la rândul lor vor conduce la schimbări semnificative în arhitectura administrativă a regiunilor urbane. Aspectul aplicativ al cercetărilor sunt reflectate în Ghidul Practic pentru autoritățile locale „Instrumente de bună guvernare la nivel local”, care, recent, a văzut lumina tiparului. Rezultatele cercetărilor sunt promovate în 10 publicații ale membrilor echipei de cercetare și au fost aprobate la 4 conferințe științifice, inclusiv 2 conferințe peste hotare.

Cercetările științifice în administrația publică au o deosebită importanță pentru cunoașterea fenomenului administrativ și aplicarea în practică a celor mai moderne procedee și mecanisme de dirijare în toate domeniile vieții sociale, garantând și asigurând, în același timp, drepturile și libertățile legitime ale individului. Cunoașterea și cercetarea mai profundă a administrației publice ne oferă o reală posibilitate de a pătrunde în esența sa, de a înțelege importanța socială a ei.

În același context, menționăm că nu se poate asigura progresul țării și prosperarea societății fără o administrare publică care să acționeze în baza investigațiilor științifice.

Tatiana ȘAPTEFRAȚI,
doctor, conferențiar universitar la Catedra științe administrative,
director de proiect

Dezvoltarea regională prin prisma politicilor europene

*Proiectul „Managementul dezvoltării regionale privind diminuarea disparităților interregionale în cadrul Republicii Moldova prin prisma noii politici de coeziune europeană”, a fost lansat la Academia de Administrare Publică, în contextul Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, implementarea căruia este prevăzută pentru perioada anilor 2015 – 2018. Pe parcursul anului curent, este desfășurată etapa III a proiectului cu genericul „Elaborarea și argumentarea științifică a necesității unui sistem de indicatori pentru identificarea disparităților teritoriale a Republicii Moldova”. La această, etapă a proiectului se va referi în continuare dna **Tatiana TOFAN, director de proiect, doctor în economie, conferențiar universitar, șef Catedră economie și management public.***

În această etapă a proiectului ne-am trasat ca sarcini determinarea aspectelor teoretice ale disparităților regionale, evidențierea principalelor cauze ale disparităților regionale și identificarea rolului statisticii regionale accesibile și fiabile pentru servicii mai bune în regiunile din Moldova.

Voi remarcă de la bun început, că conceptul de disparitate (discrepanță, inegalitate, dezechilibru etc.) este utilizat deopotrivă de analiști, teoreticieni și practicieni pentru a exprima diferențele identificate cu ajutorul unor tehnici matematice adecvate, folosind indicatori sau indici specifici.

Disparitățile între regiuni și în cadrul acestora apar ca urmare a unor tendințe de concentrare (aglomerare) determinate de fenomene externe (globalizarea, integrare) sau interne (clusterizarea, apariția polilor de creștere/dezvoltare, implicarea instituțiilor locale în diferite aspecte ale vieții economice etc.).

În ultima perioadă, discuțiile privind disparitățile regionale atrag după sine necesitatea de a aborda procesul de convergență ce are loc în cadrul unor comunități de state, care decid eliminarea barierelor de orice fel. Se manifestă un interes mai mult decât evident pentru anumite modele de analiză spațială privind inegalitățile, reducerea diferențelor teritoriale în mărirea veniturilor, în infrastructură etc. Analiza disparităților regionale a devenit cu adevărat importantă, în special, în ultimul timp, acest

lucru fiind vizibil, cu precădere, în creșterea numărului de studii empirice privind convergența.

Noile abordări privind convergența la nivel regional au în centrul atenției asemenea aspecte, precum creșterea importanței factorilor intangibili (inclusiv politicile economice) în procesul de accentuare a disparităților regionale. De asemenea, procesul investițional asociat cu inovarea, cercetarea și cu dezvoltarea capacităților și abilităților capitalului uman reprezintă surse de creștere a disparităților între regiuni;

Abordările regionale s-au concentrat cu preponderență asupra disparităților existente în nivelul veniturilor (PIB total și pe locuitor), încercând să ofere răspunsuri viabile în legătură cu procesul și tendințele de creștere economică la nivel spațial. Din această perspectivă, este foarte important modul în care sunt selectate și prelucrate variabilele (seriile) teritoriale și nivelul spațial la care se face referire.

Un factor important care poate influența nivelul de dezvoltare al unei regiuni este gradul de specializare regională. Un alt factor de influență a dezvoltării unei regiuni îl reprezintă structura producției sale (profilul economic).

Tendențele prezentate în analizele regionale sunt bazate pe utilizarea tehnicilor de estimare a mediilor nonparametricilor, care permit prezentarea unor particularități funcționale.

Evaluarea dezechilibrelor regionale se realizează prin defini-

rea valorilor statistice corespunzătoare formulelor de calcul.

Dintre principalele cauze ale disparităților regionale, caracteristice și pentru Republica Moldova pot fi evidențiate natura sau tipul regiunii analizate (industrii consumatoare predominante, costurile necesare obținerii producției regionale, precum și nivelul eficienței economice, vechimea procesului de industrializare, potențialul inovator al regiunii respective, accesul diferit al regiunilor la infrastructura de transport raional, național și International, dar și de calitatea necorespunzătoare a acestora, migrarea masivă a forței de muncă, în special, din zonele predominant agricole ale țării,

Am expus pe scurt cauzele apariției disparităților dintre regiunile țării și așa vrea să accentuez aici că pentru diminuarea lor un rol important poate să-l joace statisticile regionale accesibile și fiabile pentru servicii mai bune în localitățile Republicii Moldova.

Statistica, inclusiv și cea regională, oferă instrumente ce pot demonstra prin anumiți indicatori cum se prezintă imaginea de ansamblu, cu condiția dacă indicatorii sunt comparabili în timp, la fel și comparabili în spațiu. De exemplu, un indicator compozit se formează atunci când indicatorii individuali sunt compilați într-un singur indice, cu aplicarea unui model de bază ale conceptului multidimensional, necesar de a fi măsurat.

Statistica reprezintă un element indispensabil al siste-

mului informațional și ocupă un loc deosebit în asigurarea cu informație privind situația și tendințele de dezvoltare economică, socială, demografică a țării. Transformările economiei mondiale, generate de liberalizarea comerțului mondial și de tehnologiile informaționale moderne, conduc la o globalizare, unde noțiunea de teritoriu statistic național lasă loc, treptat, spațiului statistic regional sau mondial.

Utilizarea indicatorilor oferiți de statistica regională va facilita stabilirea nivelului de dezvoltare economică a regiunilor, va determina obiectiv rolul și locul regiunii în economia țării și va evalua eficiența politicii regionale.

Statistica regională, produsă și diseminată, conform standardelor europene, constituie o premisă în elaborarea și implementarea unor politici publice de calitate, care să contribuie la dezvoltarea regională. Astfel, autoritățile locale, agenții economici și tinerii din localitățile țării vor putea să identifice oportunități de dezvoltare economică, socială și culturală. Calitatea înaltă a statisticilor regionale este necesară pentru dezvoltarea, monitorizarea și evaluarea politicilor regionale pentru dezvoltare.

În acest context, un indicator agregat, constituit în baza unui set de indicatori relativi, grupați pe domenii social-economice, care oferă o viziune comparativă asupra nivelului de dezvoltare a unităților de cercetare constituie Indicatorul Depriverii Ariilor Mici (IDAM). Unul dintre obiectivele principale ale IDAM-ului rezidă în elaborarea documentelor de planificare strategică. Calcularea IDAM se face o dată la 3 ani, iar disponibilitatea indicatorului trebuie asigurată înainte de etapa de realizare a procesului de planificare a dezvoltării regionale.

Prin realizarea integrală a proiectului respectiv ne propunem să contribuim în măsura posibilităților la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională.

Topul celor mai transparente localități din Moldova

Orașele Bălți, Cahul și Cimișlia sunt cele mai transparente localități din Republica Moldova. Aceasta este concluzia raportului „**Transparența în guvernarea locală: între progres și involuție**”, prezentat de către Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” la ședința de totalizare în cadrul inițiativei „**Localități transparente, competitive și sustenabile financiar**”. Inițiativa este implementată de IDIS Viitorul, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu susținerea financiară a Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid). Proiectul are ca scop creșterea transparenței, responsabilității financiare și competitivitatea autorităților locale din Republica Moldova.

„Republica Moldova se află într-o etapă în care Guvernul nu poate să rezolve toate problemele naționale dacă nu există și inițiativa autorităților locale și dacă, dincolo de legile adoptate de Parlament, nu există inspirație locală pentru sustenabilitatea dezvoltării locale pe plan regional”, a declarat Igor Munteanu, directorul executiv IDIS „Viitorul”.

La rândul său, Peter Tomášek, Diplomat pentru Dezvoltare și

dent interesul cetățenilor față de viața civică și dezvoltarea comunităților din care fac parte”.

Prezent la eveniment, directorul INEKO, Peter Golias, a subliniat: „Sunt încântat să constat că nivelul transparenței a crescut în multe localități din Moldova, în comparație cu clasașamentul de anul trecut. Multe autorități locale s-au inspirat și au găsit motivația de a deveni mai deschise față de public și de a nu lăsa spațiu pentru corupție. Ca exemplu, municipiul Bălți, pe care l-am vizitat, s-a ridicat considerabil în topul celor mai transparente localități”.

Raportul, semnat de expertul Viorel Pârvan, a monitorizat activitatea administrației publice locale din 60 de unități administrativ-teritoriale din Republica Moldova (40 de orașe și 20 cele mai mari sate/comune). Localitățile au fost evaluate și clasate în următoarele nouă cri-

rile municipale și participarea în societățile comerciale. Punctajul maxim pentru administrația unei localități, incluzând toate zonele, a fost de 100 de puncte. Cele mai transparente autorități publice locale sunt: municipiul Bălți (83,5 puncte), Cahul (56 puncte) și Cimișlia (49 puncte).

Potrivit raportului de monitorizare, aproape jumătate dintre autoritățile publice locale (27) nu au pe pagina lor web rubrici, dedicate transparenței decizionale. Paginile web care includ astfel de rubrici nu sunt completate și nu conțin informațiile cerute de legislație. Iar în anul 2016, 29 de autorități publice locale din cele analizate nu au elaborat, aprobat și adus la cunoștință regulile interne de informare, consultare și participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor. Cele mai bune exemple de respectare a accesului la informație sunt autoritățile publice locale din Bălți, Fălești și Orhei. La capitolul participarea în procesul decizional, doar 27 de autorități locale au organizat consultări publice în anul 2016 pentru proiectele de decizii. Totodată, numai autoritățile municipale din Chișinău, Bălți și Orhei și-au făcut public Raportul de transparență.

În ceea ce privește achizițiile publice, 23 de autorități publice locale au adus, parțial, la cunoștință publică anunțurile de participare la achiziții publice. De asemenea, doar primăria municipiului Bălți a publicat pe web unele contracte de achiziții publice în anul 2016. La capitolul elaborarea și executarea bugetului cele mai transparente sunt orașele Cimișlia, Fălești și Cahul.

Alte capitole analizate sunt „investițiile” și „gestionarea patrimoniului public”, unde

datele atestă o tendință mai puțin îmbucurătoare. Astfel, doar șapte localități publice pe pagina web informațiile privind proiectele gestionate de administrația locală. Totodată, 49 de autorități publice locale nu fac publice anunțurile privind desfășurarea licitațiilor de vânzare/locuire/arendă a bunurilor proprietate publică locală. Totuși, cele mai bune exemple privind transparența în administrarea proprietății publice sunt autoritățile publice locale din Bălți și Cricova.

„O administrare pe deplin transparentă la nivel local presupune ca autoritățile publice să garanteze accesul liber la informație și să asigure informarea corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public”, spune Viorel Pârvan.

La conferința din 29 iunie, curent, intitulată „**Transparența și responsabilitatea autorităților locale prin acțiuni anticorupție**”, expertul în finanțe publice, Angela Secieru, a comunicat rezultatele evaluării veniturilor publice locale din cele mai mari 50 de orașe și sate din Moldova, compilate într-un raport. Potrivit ei, administrațiile publice locale din Republica Moldova dispun de puține surse de venituri în comparație cu multe alte guverne locale din întreaga lume. Bugetele unităților administrativ-teritoriale au un potențial financiar insuficient, iar economiile locale se confruntă cu incapacitatea de a genera venituri proprii în volumul necesar.

La eveniment au participat și experții Transparency International din Slovacia care au împărtășit experiența lor în domeniu. De asemenea, au fost prezentate principalele concluzii ale Indicelui de dezvoltare al mediului de afaceri local. Indicele, semnat de Liubomir Chiriac, Tatiana Lariușin și Ion Butmalai are scopul de a analiza avantajele și dezavantajele competitive ale raioanelor din Republica Moldova.

Ana-Maria VEVERIȚA,
IDIS „Viitorul”

Cooperare din cadrul Ambasadei Republicii Slovace la Chișinău, a menționat „Mă bucur că ne putem împărtăși experiența de succes pentru a contribui la creșterea transparenței la nivelul autorităților din Moldova. Iar INEKO, împreună cu partenerii săi, au creat niște porturi utile care au crescut evi-

terii de transparență: accesul la informație, participarea în procesul decizional, bugetarea locală, organizarea și desfășurarea achizițiilor publice, administrarea proprietății publice, etica profesională și conflictul de interese, resursele umane, serviciile sociale, investițiile, întreprinde-

Eveniment istoric pentru satul Cornova

Încă o mână întinsă de peste Prut. De data aceasta, dinspre Ștefănești, județul Botoșani, spre Cornova Unghenilor. Recent, într-o atmosferă festivă, la Cornova a fost semnat Acordul de intenție cu privire la cooperare și parteneriat între cele două localități.

„Este pentru prima dată în istoria satului Cornova, când se înfrățeste cu o localitate de peste Prut”, a declarat imediat după semnarea acestui document dr. Vasile Șoimaru, cetățean de onoare al satului Cornova, dar și unul dintre „nașii” înfrățirii respective, alături de Ștefan Dodiță de la primăria Ștefănești. „A fost realizat un lucru foarte mare și e abia începutul”, a adăugat dânsul, subliniind că vor avea cu toții de câștigat.

„Astăzi pentru Cornova este o zi istorică”, a

menționat și primarul de Cornova, Ștefan Roșca. Dânsul și-a exprimat convingerea că semnarea Scrisorii de intenție este un prim-pas în dezvoltarea unor relații cu adevărat de prietenie și fraternitate, care vor aduce multe beneficii satului.

„Cornova e un sat cu oameni gospodari și acest eveniment demonstrează încă o dată acest lucru. Veți avea un frate de nădejde cu care veți realiza proiecte frumoase, în mod special, proiecte de suflet. Avem nevoie de ele, avem nevoie de apropiere sufletească. Felicitări pentru acest pas frumos pe care l-ați făcut”, li s-a adresat celor prezenți și președinta raionului Ungheni, Ludmila Guzun.

Urmează să fie semnat Acordul de cooperare și parteneriat. Evenimentul va avea loc la Ștefănești și, cel mai probabil, în luna august.

De notat că orașul Ștefănești, cu o populație de aproximativ 5800 de locuitori, se află la o distanță de mai puțin de 200 de kilometri de Cornova, sat cu o populație de circa o mie de locuitori.

Cobâlea, cea mai salubră localitate

ecologice din teritoriu. Învingătorii au primit și un premiu

în valoare de 4 mii de lei. La concurs au participat toate cele 23 de primării din raion.

Potrivit lui Leonid Paierle, membrii comisiei speciale au decis să acorde locul doi comunelor Cotuienii Mari și Climăuții de Jos. Acestea au fost menționate cu premii în sumă de 3 mii de lei fiecare. Două mii lei au primit primăriile satelor Olișcani și Șestaci,

care s-au plasat pe locul trei în concurs.

Conform regulamentului cu privire la desfășurarea concursului, participanții au fost apreciați în funcție de nivelul de amenajare al localităților, existența gunoiștilor autorizate protecția bazinelor acvatice și a surselor de aprovizionare cu apă potabilă, starea spațiilor verzi.

Cultura – obiectiv prioritar al primăriei Chiperceni

În comuna Chiperceni, raionul Orhei, a fost inaugurată, după reconstrucția capitală, Casa de cultură. La ceremonie au fost prezenți Monica Babuc, ministrul culturii, Boris Golovin, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Ion Lipciu, Secretar General-adjunct al Consiliului AIP CSI,

tinerele talente care se vor bucura de acum în colo de un nou centru cultural.

Tudor Golub, președintele raionului Orhei, a felicitat locuitorii și administrația publică locală cu noul obiectiv realizat: „Fie ca noul lăcaș să crească tinere talente, încât să fie recunoscute la nivel

Tudor Golub, președintele raionului Orhei, Gheorghe Guriuc, șef Secție cultură, consilieri raionali, primari ai satelor/comunelor din raion și numeroși localnici. Printre băștinașii prezenți la eveniment s-au aflat personalități marcante atât în domeniul culturii, cât și în alte domenii – educație, medicină, politică, diplomație etc.

Primarul comunei Chiperceni, Ion Voloșciuc, împreună cu localnicii au creat o atmosferă de sărbătoare, în cadrul căreia au evoluat colectivele artistice din localitate, dar și

național, dar și peste hotarele țării. Sunt convins că satul Chiperceni va promova în continuare valori deosebite ale culturii neamului nostru.”

Sărbătoarea a cuprins un șir de momente emoționale, printre care și conferirea titlului de Cetățean de Onoare domnului Boris Golovin, originar din comuna Chiperceni, actualmente deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Evenimentul a culminat cu evoluarea interpretului Vitalie Dani și formația etno-folclorică „Romanița”.

Pregătirea ideologică și decizională a deportării masive a demarat activ în primăvara anului 1949, când s-a pus deschis problema. La 17 martie 1949, V. Ivanov, președintele Biroului pentru RSSM, și N. Covali, într-o scrisoare adresată lui Stalin, rugau CC al PC(b) din toată Uniunea să permită deportarea din republică a 39 091 de persoane: chiaburi, activiști ai partidelor profas-ciste.

La 6 aprilie 1949 este adoptată hotărârea strict secretă Nr. 1290-467cc a Biroului Politic al CC al PC „Cu privire la deportarea de pe teritoriul RSS Moldovenească a chiaburilor, foștilor moșieri, marilor comercianți, complicilor ocupanților germani, persoanelor care au colaborat cu organele poliției germane și românești, a membrilor partidelor politice, a gardiștilor albi, membrilor sectelor ilegale, cât și a familiilor tuturor categoriilor enumerate mai sus”.

Hotărârea prevedea deportarea a 11.280 de familii care întruneau 40.850 persoane. Acestea urmau să fie strămutate pentru totdeauna în regiunile Kazahstanului de Sud, Djambul și Aktiubinsk, precum și regiunile Altai, Kurgan, Tiumen, Tomsk din Rusia. Deportarea culacilor, foștilor moșieri, marilor comercianți și a familiilor lor urma să aibă loc conform listelor vi-

Cel de-al doilea val de deportări

Operațiunea din 5-6 iulie 1949 a fost denumită conspirativ IUG (n.r. – SUD). Pe drept cuvânt, evenimentul a fost catalogat ulterior drept „cea mai mare deportare a populației basarabene”.

zate de Sovietul Miniștrilor din RSSM, iar a celorlalte persoane – conform deciziei Consfătuirii Speciale (Oso-boie Soveșcianie) a Ministerului Securității de Stat a URSS.

Operațiunea IUG a început în noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, la orele 2 de dimineață și a durat până la ora 8 seara a zilei de 7 iulie.

Așa cum s-a întâmplat cu deportarea în masă din iunie 1941, nu toți cei care au fost incluși inițial în liste au fost deportați. Documentele de arhivă arată în mod concludent că, de această dată, vestea despre planificarea unei operațiuni de

deportare a făcut înconjurul provinciei cu săptămâni înainte, grație informației oferite de anumiți reprezentanți ai puterii care și-au înștiințat rudele vizate în acest sens.

Autoritățile au încercat, de aceea, să țină în mare secret măcar data desfășurării operațiunii și din această cauză unele primării au primit listele abia în ziua operațiunii.

Arestările s-au făcut noaptea cu forțele soldaților veniți în sate cu mașinile. Unii cetățeni care au încercat să scape cu fuga au fost împușcați. Gospodarii arestați împreună cu familiile lor, cu copiii, cu bătrâni,

fără a li se permite să ia rezerve cu ei, au fost urcați cu forța în vagoane pentru vite și duși. Toate bunurile – casele, utilajul țăranilor deportați – au fost transmise colhozurilor, iar o parte dintre ele au fost furate, vândute de către organele financiare ale raioanelor respective. Multe din aceste edificii au fost oferite ofițerilor care erau aici în NKVD, nomenclaturii etc. Mulți dintre gospodarii deportați nu au mai revenit în patrie, au fost împușcați pe drum, au murit de foame, de boli, de durere sufletească, de muncă peste puterile lor.

Conform datelor oficiale, în ziua de 6 iulie 1949, au fost deportate în Siberia 11.293 de familii din Moldova sau peste 35 mii de oameni. Sursele neoficiale afirmă că aceste cifre nu reflectă întreaga proporție a dramei moldovenilor, deoarece numărul victimelor deportărilor a fost calculat reieșind din 3 membri ai familiilor. Se știe, însă, că au fost ridicate familii cu 7-8 și chiar 14 copii.

După alte surse, cele 11.293 de familii reprezentau 35.796 persoane, dintre care 9.864 bărbați, 14.033 femei și 11.889 copii. 7620 de familii au fost considerate chiaburi, iar celelalte acuza-te de colaborare cu fasciștii, de apartenență la partidele burgheze românești sau la secte religioase ilegale.

Calvarul familiei Botnaru

Tatiana MANOLE, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, care timp de 24 de ani a predat la Academia de Administrare Publică, membru al colegiului de redacție al revistei „Administrarea Publică”, a venit în vizită la redacția ziarului „Funcționarul Public” în zilele comemorării victimelor deportărilor comuniste și ne-a povestit despre chinurile prin care a trecut în acele timpuri, ca o filă biografică din istoria familiei sale.

Cutremurătoare sunt amintirile acelor zile tragice. În noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, pe la orele 4 dimineața, o mașină militară mare acoperită, de culoare verde,

cu soldați înarmați a intrat în ograda noastră. Bietul tata, Maxim BOTNARU, când a auzit cănele lătrând furios, a fugit, crezând că iarăși funcționarii de la sovietul

sătesc au venit și au adus pe cineva din raion la mâncat și la băut, că așa aveau ei obiceiul lor mărșav, iar acum chiar aducând o mașină întreagă de „oaspeți” nepoftiți. Dar de data aceasta călăii aveau altă misiune - de a ne smulge din cuibul părintesc și a ne deporta în siberii de gheață.

În noaptea aceea de vară, noi toți dormeam în coridor, afară.

Soldații înarmați, vre-o 4-5, după câte îmi aduc aminte, însoțiți de „activiști” comuniști și comsomoliști din „selsoviet” (sovietul sătesc), printre care două femei (una, după spusele mamei mele, era Mariica Aramă, cea de-a doua era Catinca Gherasim), au intrat în casă, și au ordonat să intre mama, Vera BOTNARU, cu copilul, adică cu mine, Tatiana, care aveam pe atunci 10 anișori.

(Continuare în pag. 11)

Calvarul familiei Botnaru

(Sfârșit. Început în pag.10)

Tatiana MANOLE,
doctor habilitat în
științe economice,
profesor universitar

O femeie „activistă”, mai bună la suflet, a rămas mai în urma soldaților și i-a făcut semn mamei să mă ea pe mine și să fugă. Această femeie era Mariica Aramă. Mama m-a luat repede în brațe și a fugit, așa cum era de pe somn, numai în cămașă, și eu, la fel, în cămașuică. Sărmana mamă, speriată de moarte, a sărit gardul la vecini, a tot fugit până a ajuns la niște oameni, care ne-au ascuns în podul casei.

Dumnezeu să-i aibă în pază și să-i primească în împărăția cerului, pe cei mărinimoși la suflet, care astăzi nu mai sunt în viață, iar copiii copiilor lor să aibă noroc, să fie fericiți și să se mândrească cu părinții și bunicii lor.

Când au venit soldații înarmați și au intrat în ogradă, la lătratul cânelui, tata a dovedit și a fugit, trăind mult timp pe câmpuri. Eu cu mama nu știam nimic despre tata. Numai peste vre-o jumătate de an ne-am întâlnit.

Am aflat mai apoi că eram considerați „culaci”, „dușmani ai poporului”.

Ne-au confiscat toată averea, tot-tot ce aveam: casa cu acareturile și încăperile pentru vite, toate lucrurile câte erau în casă, chiar și hainele noastre,

încălțăminte, vaca, calul, oile, toate agonisite de părinți, oameni gospodari și tare muncitori. Tata, de cum se desprimăvăra, dormea în câmp, căci aveam 12 ha de pământ arabil, o vie frumoasă de vre-o 2 hectare și toate erau bine prelucrate.

În toamna aceluiași an, 1949, când s-a organizat „târgul” vânzării lucrurilor confiscate de la „culaci”, eu am văzut papuceii mei, parcă-i văd și acum, și m-am repezit să-i iau, că știam că-s ai mei. Vânzătorul, Mihail Munteanu, un om hapsân și răutăcios, contabilul din colhoz, m-a îmbrâncit și mi-a luat papuceii din mână.

În toamna anului 1949, când a trecut valul deportărilor, eu cu mama m-am întors de la Crăsnășeni, unde am stat o bucată de timp la un preot, care pe timpul războiului, împreună cu preoteasa, au fost evacuați în satul Negureni. Ei au stat la noi acasă și acum mama cu mine am stat la ei. Toamna trebuia să merg la școală, dar nu aveam unde. Ne-am întors la Negureni și ne-am oprit la rude. Eu trebuia să merg la școală, învățam foarte bine, dar mă temeam să nu mă aresteze și să mă ducă undeva. Și nu m-am dus la școală aproape un trimestru din clasa a IV.

Într-o zi, m-a întâlnit pe drum directorul școlii, Petru Grigorievici Bunacale, cum se spunea pe atunci, și a vrut să stea de vorbă cu mine, probabil, ca să vin la școală. Eu speriată, am rupt-o de fugă, credeam că vrea să mă aresteze. Mai târziu el totuși m-a găsit și a vorbit cu binele cu mine, mi-a insuflat încredere și eu am început să frecventez școala. Mama, sărmana, tare s-a bucurat că eu îmblui la școală. Eu un trimestru nu frecventasem școala, dar am ajuns toți elevii. Am terminat școala de 7 clase eminentă. Mulțumesc

din suflet și Dumnezeu să-l odihnească în pace pe directorul Petru Bunacale, care m-a ajutat foarte mult și m-a îndrumat să plec la școala pedagogică din Orhei, după terminarea a 7 clase. Fiind eminentă, am intrat fără examene.

Dar și atunci am întâlnit mari piedici din partea unor nemernici și fățarnici din satul Negureni. Tovarășul Mangilii, de la Negureni Noi, fiind atunci „predsedateli selsovetă” (președinte al sovietului sătesc), nu vroia să-mi dea certificat pentru a pleca la școala pedagogică din Orhei, spunând: „ona doci culaca, ne nada ei ucitsa” (ea este fică de culac și nu trebuie să îmvețe). Dar unii oameni din consiliu sovietului sătesc au spus: „lasă să se ducă să învețe, că copilul nu-i de vină”. Cu mare greu mi-au eliberat documentul și am mers la școala din Orhei.

Acel Mangilii era un om foarte rău. Noi, copiii, ne duceam la strâns spice după

combine, iar el ne fugărea și ne lua trăistuțele cu spice. Noi, copiii, cu cât greu strângeam spicele, eram desculți și cu picioarele însângerate cu treieram toată ziua prin miriște, căci foamea ne ducea să strângem spice și, venind acasă, le dezghecam, le uscam, le vânturam și apoi le dădeam la râșniță, ca să facem făină și mamele noastre să ne coacă turte. Toată ziua îmblam la strâns spice, și eram cu ochii

în patru, ca să nu vină Mangilii să ne fugărească și să ne ea trăistuțele cu spice.

...Așa a fost... prin mare chinuri și batjocură am trecut. Dar, slavă Domnului, căci am rezistat, deoarece au fost și oameni buni, în fața cărora mă închin cu pietate.

Tot în acea perioadă, bietul tata a fost judecat, fiind pârât de un alt strigoi, alde Anton Bujniță. Apoi, acest Bujniță, care pe atunci era „predsedateli selsoveta”, a venit la noi acasă (trăiam în saraul lui Leonid Darii), a controlat saraul, pe mama, chemând o femeie din mahala (îmi amintesc ca azi, după nume Casandra Burdiuma de peste drum) ca s-o dezbrace și s-o controleze pe mama, că i se părea acelui neghiob că mama avea bani ascunși în sân. El căuta în sărăcia noastră bani, bani și iar bani. Ei au luat tot ce au găsit. Dar ce-a găsit fiorosul de Bujniță? 10 (zece) furculițe de aluminiu legate de mama într-un mănunchi și o broboadă a mea. Așa că nemernicul de „predsedateli” mi-a luat broboada (șalinca) din cap, că nu mai aveam cu ce mă îmbrăbodi pe timp de iarnă ca să merg la școală. După aceea nouă „percheziție”, am rămas goi pușcă. Eu nu aveam cu ce să mă îmbrac pentru a merge la școală. Îmblam cu o jachetă veche, de-a tatălui meu.

Multe lucruri triste sunt de scris despre acele timpuri de restriște. Sărmanii părinții mei, tot așteptau vremuri mai bune, dar așa și nu au apucat.

Multe lucruri triste sunt de scris despre acele timpuri de restriște. Sărmanii părinții mei, tot așteptau vremuri mai bune, dar așa și nu au apucat.

... La despărțire, dna Tatiana Manole (Botnaru) ne-a mărturisit că cele povestite vor alcătui un crâmpei din viața ei care doamna profesoară lucrează în prezent.

„ETERNA EPIGRAMĂ SE SCRIE LA CLUJ”

Nicolae Mereacre, funcționar public din cadrul administrației publice raionale Ialoveni, dar și scriitor umorist, vine cu o mini-cronică de la un festival-concurs de epigramă.

Totul și toate în viața omului se întâmplă pentru prima oară. E un adevăr unanim recunoscut și care nu poate fi supus nici unei căi de atac...

Așadar, sorții au decis să merg - pentru prima dată! - la Cluj Napoca, România, în calitate de participant la ediția cu numărul 28 a tradiționalului concurs de literatură umoristică „Eterna Epigramă”. De altfel, în cadrul recitalului am și spus-o:

De la o vreme îmi dau seama-

*Și-o spun cu inima deschisă:
Eternă este epigrama,
Dar numai când la Cluj e scrisă.*

Clujul, după cum cunoașteam din auzite, e o urbe frumoasă, bine dezvoltată din toate punctele de vedere. Voiam, desigur, să mă conving pe viu... M-am convins, dar puțin de tot, căci ce poți reuși într-o jumă de zi? Cu atât mai mult, cu cât gazdele „și-au impus programul”... Căci era vorba totuși un

festival. Cu luări de cuvânt, cu prezentări, cu premieri, cu zâmbete și aplauze. Mai pe scurt, cu de toate, așa cum îi șade bine unui eveniment cultural. M-am întâlnit-reîn-

tâlnit cu confrății mei (vreo patruzeci la număr), maeștri veritabili în ale epigramei din România și din Republica Moldova. Toți, ca de obicei, ingenioși, prietenoși, spirituali, dotați „peste măsură” cu umor...

Calitatea de moderator al galei laureaților a fost încredințată scriitorului clujean Cornel Udrea, autor a mai bine de o sută de volume cu texte satirico-umoristice,

recunoscut pe bună dreptate unul din corifeii literaturii de specialitate.

Contribuții esențiale la organizarea și desfășurarea evenimentului au avut distinși epigramaști Eugen Albu, Petru Ioan Gârda și Gavril Moisa, toți trei fiind din componența consiliului de administrație

al Cenaclului clujean „Satiricon”.

În cadrul festivității de premiere au fost nominalizați: premiul I - Gheorghe Bălci (Chișinău), Premiul II - Janet Nică (Craiova), Premiul III - Dan Norea (Constanța); Mențiuni - Liviu Kaiter (Constanța), Nicolae Mereacre (Ialoveni), Liviu Gogu (Buzău).

Cu permisiunea redacției ofer cititorilor catrenele menționate de juriu:

ALT PRILEJ?

Parlamentul RM intenționează să scoată legea „Ziua bărbatului”

Se zice că va fi o lege bună, Ce-ofere dreptul de-a sărbători,

Bărbații se vor strânge împreună...

De parcă nu pot bea și-n altă zi.

ANALIZÂND SITUAȚIA CRIMINOGENĂ DIN ȚARĂ...

...Poliția a constatat (Și raportează, se-nțelege):
Acel e hoț adevărat,
Ce nu cunoaște nici o lege.

UNUI FALS PRIETEN

Și-ți mai spun acum una:
Pentru tine ușa mea
E deschisă totdeauna,
Deci ești liber, poți pleca!

UN BUST PENTRU CONDUCĂTORUL IUBIT

Urmașii, dacă stai și-i numeri,
Se străduie numaidecât
Să-i pună și un cap pe umeri,
Ca nu cumva să-l plouă-n gât

SFAT LA ANGAJAREA UNUI FUNCȚIONAR PUBLIC

Te îndemnăm aici și-acum să juri,

Că vei proba în toate complezența

Și nu vei îndrăzni nicicum să furi,

Căci statul nu admite concurența.

Abonarea 2017

Continuă abonarea pentru jumătatea a doua a anului 2017 la revista științifico-metodică trimestrială „ADMINISTRAREA PUBLICĂ” și la ziarul „FUNCȚIONARUL PUBLIC,” publicații ale Academiei de Administrare Publică.

Revista „Administrarea Publică” apare trimestrial.

Costul unui abonament:

3 luni - 42 lei; 6 luni - 84 lei.

Indice poștal: 76957

Ziarul „Funcționarul public” apare de 2 ori pe lună.

Costul unui abonament:

3 luni - 37 lei 80 bani; 6 luni - 75 lei 60 bani.

Indice poștal: 67919

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

Ion AXENTI - secretar responsabil

Sergiu VLĂDICĂ - redactor

Luminița BOICIUC - redactor, designer

A DRESA ANOASTRĂ:

Mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100.

Ziarul apare de două ori pe lună.

Indice 67919.

Coli de tipar 1,5. Tiraj: 350.

Dat la tipar 11.07.2017

E-mail: aap.editura@yahoo.com

CONTACTE:

Tel: 28-40-78

„Funcționarul Public” - supliment la revista „Administrarea Publică” -
publicație a Academiei de Administrare Publică